

koristan dio ovog sveska predstavlja *Izbor iz literature* s posebnim poglavljima: Djela Dimitrova (Izdanja i zbirke, Preuzeti govori i članci na njemačkom jeziku, Zasebna pisma i Dimitrovljevi dokumenti); Izdanja o slučaju Reichstaga; Život i djela Dimitrova; O povijesti Kominterne; Izvori i dokumenti; Monografije i članci; Biografije, sjećanja i novinska izvješća; O povijesti Sovjetskog Saveza i KP-a (boljševika); O povijesti komunističkih partija; te popratni leksikoni. *Životopis Dimitrova* (str. 366-379) kronološki bilježi biografske podatke autora Dnevnika od rođenja 1882. u Kowatschewzima, Bugarska, afirmacije kao političkog vođe, do njegove smrti u sanatoriju kraj Moskve 1949. godine. Biografiji je priloženo i obiteljsko stablo Dimitrovljevih. Kako se u dnevnicima spominje više od 2000 osoba iz cijeloga svijeta, priređivači su ponudili *Kratke biografije* (str. 382-680) s najznačajnijim podacima iz života i djelovanja važnijih ličnosti. Neizostavno je pomagalo za snalaženje po Dnevniku *Indeks* osoba, organizacija, mjesta i pseudonima, na kraju predstavljenoga sveska.

Značenje jedne osobe i njegova odraza u svjetskoj povijesti svakako pokazuje interes za objavom i u stranim izdanjima.

Diana Mikšič

Dokumenti organov in organizacij narodnoosvobodilnega gibanja u Sloveniji, knjiga 8, Ljubljana 2001; za tisak priredile Marjeta Adamič, Darinka Drnovšek, Metka Gombač i Marija Oblak Čarni.

Prema riječima uredništva ova je publikacija nastavak serije od sedam knjiga dokumenata organa i organizacija Narodnooslobodilačkoga pokreta u slovenskim zemljama (za razdoblje od travnja 1941. do konca lipnja 1943. godine), koju je pod nazivom *Dokumenti ljudske revolucije v Sloveniji* do 1989. godine izdao Institut za noviju povijest u Ljubljani (*Institut za novejšo zgodovino v Ljubljani*).

Poslije 1989. autori edicije nastavili su s pripravom objavljivanja dokumenata za razdoblje od lipnja 1943. do kapitulacije Italije u rujnu iste godine. Naime, spomenuto je razdoblje obilježilo snažnije djelovanje vodstva Narodnooslobodilačkoga pokreta i uključivanje dotada neopredijeljenih stanovnika (tzv. "sredine") u Oslobođilačku frontu slovenskoga naroda te preuzimanje i organiziranje narodne vlasti na terenu.

Takva se situacija odrazila i na količinu arhivskoga gradiva, a time i na potrebu za pomnijim odabirom dokumenata za objavu iz razdoblja prije kapitulacije Italije. Za dokumente nastale poslije toga datuma planirano je objavljivanje po tematskom izboru, pa su u pripravi zapisnici sa sjednica

središnjih organa i organizacija Narodnooslobodilačke borbe u Sloveniji od 1943. do 1945.

Iako je proteklo desetak godina od objave sedme knjige (razlog duge stanke leži poglavito u političkim promjenama koje su zadesile ove prostore), Arhiv Republike Slovenije se u dogovoru s Institutom za noviju povijest odlučio za nastavak objavljivanja izvora, kako bi se olakšalo istraživanje slovenske povijesti toga razdoblja te, posebice, rasvjetljavanje događaja iz 1943. godine koju je obilježio pad fašizma te duboke promjene, kako u borbi slovenskoga naroda za oslobođenje, tako i u Drugom svjetskom ratu općenito.

Budući da su dokumenti iz 1943. godine priređeni za objavu u dvije knjige, u ovoj (osmoj) tiskani su dokumenti iz mjeseca srpnja, a u sljedećoj će biti objavljeni spisi nastali od početka kolovoza do 8. rujna. Gradivo je odabrano iz fondova Izvršni odbor Oslobođilačke fronte slovenskog naroda, Centralni komitet Slovenije, Pokrajinski odbori Oslobođilačke fronte i Komiteti Komunističke partije Slovenije za Gorenjsku i Korušku, Primorsku i sjevernu Sloveniju (Štajersku) te iz fondova Okružni i Kotarski odbori Oslobođilačke fronte, Komiteti Komunističke partije Slovenije za Gorenjsku, Primorsku, Dolenjsku i Belu Krajinu, Pokrajinski i Okružni odbori Saveza slovenske omladine, Slovenski antifašistički savez žena, Komiteti Saveza komu-

nističke omladine Slovenije te iz osobnih fondova i zbirki članova rukovodećih organa Narodnooslobodilačkoga pokreta dr. Marijana Breclja, Zorana Poliča i Edvarda Kardelja.

Izbor i metodologija obrade tekstova se, prema riječima uredništva, u usporedbi s prethodno objavljenih sedam knjiga nije promijenila. Naime, dokumenti su tiskani kronološkim redoslijedom kako su i nastali, a u bilješkama je navedeno mjesto na kojem se nalaze, sačuvanost i karakteristike teksta, pojašnjenje šifri, kratica nerazumljivih pojmova te tajnih imena koja se u njima spominju. Također se navodi korištena literatura, a upozoreno je i na sadržajnu povezanost dokumenata te na podatke o njihovu objavljivanju u nekoj drugoj publikaciji.

U objavljenom gradivu (141 dokument) osme knjige nalaze se razne okružnice, uputstva i izvještaji organa i organizacija Narodnooslobodilačkoga pokreta Slovenije (Izvršni odbor i Pokrajinski odbori Oslobođilačke fronte, Centralni, Okružni i Pokrajinski komiteti Komunističke partije Slovenije, Okružni komiteti Saveza komunističke omladine Jugoslavije, Savez slovenske omladine, Slovenski antifašistički savez žena) te pisma njihovih istaknutih članova.

Sadržaj dokumenata uglavnom se odnosi na ustrojavanje i opremanje narodne vojske, davanje uputa za djelovanje članovima Narodnooslobodilačkoga pokreta, u svrhu jačanja orga-

nizacije na terenu i djelovanja protiv okupacijskih snaga, nabavke ratnog materijala, oružja i hrane i sl. Dokumenta koji se izravno odnose na hrvatske prilike toga vremena (ako izuzmemo dokument br. 22 u kojem se govori o jačanju organizacije Narodnooslobodilačkog pokreta u Hrvatskoj te njegovog glavnog tijela ZAVNOH-a) nema, pa se može reći da knjiga, uzevši u obzir izvore za hrvatsku povijest iz tog razdoblja i mnogobrojne radove o partizanskom pokretu i antifašističkoj borbi objavljene posljednjih četrdesetak godina, ne sadrži podatke koji bi mogli dati drugačije tumačenje spomenutih događaja.

Na kraju publikacije nalazi se pregledni popis kratica, kazala osobnih imena i zemljopisnih naziva te stvarno kazalo koje sadrži popis vojnih postrojbi i organa Narodnooslobodilačkoga pokreta.

Mario Stipančević

Jere Jareb, DRŽAVNO GOSPODARSTVENO POVJERENSTVO NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE, OD KOLOVOZA 1941. DO TRAVNJA 1945., Dokumentarni prikaz, Hrvatski institut za povijest, Hrvatski državni arhiv, Dom i svijet, Zagreb 2001, 799 str.

Knjiga Jere Jareba koju predstavljam o njegovo je treće djelo u okviru biblioteke *Hrvatska povjesnica* Hrvat-

skog instituta za povijest. *Pola stoljeća hrvatske politike 1895. – 1945.* i *Zlato i novac Nezavisne Države Hrvatske izneseni u inozemstvo 1944. i 1945.* naslovi su istog autora koji prethode Državnom gospodarstvenom povjerenstvu NDH (DGP). Prva knjiga navedene biblioteke pretisak je njegova djela prvi put objavljenog 1960. u Buenos Airesu u izdanju Knjižnice Hrvatske Revije, dok je knjiga *Zlato i novac NDH* nastala nakon što se autor upustio u pozamašan istraživački pothvat proučavanja gradiva iz razdoblja II. svjetskog rata, ponajviše sačuvanog u Hrvatskom državnom arhivu (HDA). Osobito zanimljivo gradivo prezentirano u njegovoj najnovijoj knjizi, jest ono koje se tiče uloge vodećih hrvatskih ekonomskih teoretičara i primjene njihovih zamisli prilikom obnašanja funkcija u državnim tijelima. Skupljajući u HDA materijale za knjigu o hrvatskoj državnoj vladi koja je bila na čelu NDH od 16. travnja 1941. do 6. svibnja 1945. Jareb je otkrio zapisnike sjednica Državnog gospodarstvenog povjerenstva u fondu Hrvatske državne banke, te ih je sistematizirao i objavio kao zbirku dokumenata.

DGP je u strukturi državne vlasti NDH bio institucija čija je nadležnost bila "da prenošenje vlasništva bilo koje vrsti na inozemce usklađuje s vojnim i gospodarskim probicima države i naroda, bez obzira na to, imaju li poduzeća sjedište u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj ili izvan nje, samo ako rade i proizvode na njenom području", ka-